

LEGEA COMITETULUI

ABONAMENTUL

Pe 1 an. 12 lei

Un număr nou 20 bani

vechi 40

CENTRUL DOBROGEI

ANUNCIURI

Se primesc direct la
administratia ziarului și
in conditiunile cele mai
avantajoase.

Apare săptămânal în Babadag.

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

Redacția și Administrația Str. Carol.

DOBROGEA FICTIVĂ

DOBROGEA REALĂ

Un teren mai mult pustiu de cât locuit, un fel de Baragan pietros și baltos, o climă tropicală și numai câte-va oaze de vegetație ce apar din când.

Ca lume? Nesiguranța vieții și a averii în tota plenitudinea ei, un război civil permanent între naționalități, o dictatură, un jaf și un terorism fără seamă din partea administrației pe de o parte, iar pe de alta o populație nevoiașă și incultă, care își blestema căsătorii în care s'a născut ori s'a stabilit pe teritoriul Dobrogei—iată în scurt tabloul sub care se înfațesea Dobrogea în mintea românilor de dincolo de Dunare; iată noțiunea ce o au despre această provincie chiar fruntașii politici ai căror cuvânt scris sau rostit, are o mare greutate și o mare înflurire asupra viitorului și sordet Dobrogei.

Atunci cum voiți ca mica negustorie și industriașii de dincolo de Dunare, ale căror noțiuni geografice sunt limitate de însăși hotarele județului în care trăiesc, să-și mai risce ei averea și chiar viața pentru a veni să colonizeze Dobrogea? Cum voiți ca țărânimea noastră românească din părțile Olteniei de exemplu, acea pătură rezistentă și de o energie pasivă atât de pronunțată în cât până în prezent nu s'a găsit element eterogen căruia să-i cedeze—cum voiți ca acești țărani, care în imaginația lor nelămurită și-or închipuind Dobrogea cum ne închipuim noi Asia Minoră, să-și lase ei sărăcia de acasă și să se aventeze într'un pustiu înfiorător?

Știința modernă, pentru a-și explica unele fenomene ce nouă ne par supranaturale, admite că un curent aerian, un vânt ușor poate în anumite condiții să-ți prezinte înaintea ochilor imaginea reală a unei obiect la distanțe colosale și citeza în această privință un exemplu clasic, când

un profesor a vădut din palatul regal din Cristiania, casa și peșama sa în flacără, tocmai la Upsala.

Însă asemenea fenomene se întâmplă foarte rar și trebuie să ai mare noroc ca acea imagine, purtată de vânt, să nu se izbescă în calea ei de un mediu mai rar sau mai des, ca atunci să-ți vine o pocitura un fel de miraj înaintea ochilor, să nu-ți mai vine de loc. Ceva cam apropiat s'a întâmplat și cu Dobrogea.

Imaginea ei n'a fost purtată dincolo peste Dunare de acel vânt ușurel și neturburat, care ar putea să-ți prezinte realitatea, ce s'a întâmplat ca să se izbescă în calea ei de presa, care este cel mai păcătos mediu de transmisiune în ast-fel de împrejurări. Tabloul ce ne-am încercat a schița mai sus este încă o copie foarte palidă a iconei, sub care este purtată de presa noastră situația Dobrogei din toate punctele de vedere. Inconșiente ori din interes, ziarurile din centrul țării prezintă viața publică și economică din Dobrogea ca un adevărat supliciu și pare că sunt plătite înadins de străini ca să discrediteze, să intimideze și să împedice pe ori-ce român de a trece Dunarea și a se stabili aici. Și pe când parte din presa Capitalei tună și fulgeră în contra D-lui Nenițescu și a întregii administrații dobrogene, pe când ziarurile așa zise democratice deplâng în cor sorta bișilor cetățenii români nevoiți să emigreze din cauza barbarilor și torturilor administrației, noi vedem cu durere că străinismul ne inundă și caută să acopereze toate ramurile de activitate.

De-atgăsit un străin fără capătăi și l-a trimis la locul lui, el se duce, se milogesește pe la toate Statele până mai capătă un pasaport și vine iar în Dobrogea. De-atgăsit că un altul a depășit regulile de ospitalitate internațională și l-a expulsat, el își pune în risc totă averea, toate forțele și toate cunoștințele de care dispune, numai și numai pentru a

i se tolera să vină iar în Dobrogea.

Pentru ce? Pentru că străinii cunosc Dobrogea reală mai bine ca românii. Ei, cari au cunoștința și de garanțiile, de libertățile și de nevoile economice cu care au să lupte în alte State; ei știu că nicaieri traiul nu se asigură mai ușor de cât aici și că nicaieri nu ar putea găsi un regim mai blând și o garanție mai mare în ce privește siguranța persoanei și averii lor, ca în Dobrogea. Și au o noțiune exactă de fertilitatea solului, de bogăția bălților, de rentabilitatea carierilor, de salubritatea munților și a pădurilor de ușurința cu care să câștige banii, de modul cum se aplică ori se execută legile și de chipul cum să câștige și se distribuie dreptatea. De aceea cu gaz să-l ungi și foc să-l dai străinului, el tot nu va părăsi Dobrogea.

Pentru ce? Pentru că el cunoște Dobrogea reală, iar românul nostru nu cunoște de cât Dobrogea fictivă.

Senectus

CRONICA

(Rubrică plină de spirit și de înjurături).

Ne facem deosebita plăcere de a insera în sfintele prea onrate colone ale răspânditului nostru ziar următoarea dedicație a unui prieten către alt prieten care și-a frânt măseala de mînt în pita brutăriei cooperative de la clubul lui S...otir. Cu toate că nu e de nutra lui să fie pomenit aici la noi însă ne cerem anticipat scuze de la Onor. cititor și l' prevenim să se îngrijescă și de puțin odicolon. Iacă și infamia!

Prietine Maghiran
N'ai vădut pe Buzdugan? (1)
— Era la Dada Jordan
Și l' trăgea Aman Aman.
La Iulian pe Boloboc
Și a pus programul zălog
Ș'apoi iar la Panasoff
Sugea, nene, of, of, of.
Ziua cât mi' și ti de mare
El astâmpăr nu mai are
String toate în pălărie
Pentru frați și brutărie
Iar pe saară la Jordan
H trage, Aman, Zaman.

Peteleau.

(1) Închipuit-vă un tip roșu, cu mustața pe
că și de maserie socialist.

IMPACAREA LIBERALILOR

Ziarele din București ne aduc o veste bună. Se afirmă că un puternic curent de împacare s'a format în rândul fracțiunilor în cari se divizase acum în urmăarele partid liberal. Acesta veste pe noi nu poate de cât să ne bucură; pentru că mai ales față de Dobrogea partidul liberal are o mare datorie de îndeplinit și anume datoria prietenului care trebuie să dea el direcția și să îngrijesc de buna creștere a fiului său până la majorat.

Sub partidul liberal s'a reincorporat Dobrogea la rândul țării de origine, sub ei au vădut Dobrogeii pentru prima dată lumina dreptății omului, consummate în pactul sub care trăim și până astăzi, numit Legea de organizare a Dobrogei, și tot partidul liberal îi încumbă deci și datoria de a și revizui opera după o experiență de 20 ani; el trebuie cu alte cuvinte să dea și Legea de reorganizare a Dobrogei. Iată partidul liberal poate să știe mai bine și săverifice și prețul cu cât ne costă Dobrogea, pentru că sub el s'a făcut războiul.

Iar față de restul țării, fruntașii actualilor fracțiuni liberale n'ar trebui să neglijeze că reprezentă cel puțin jumătate din viața publică a României până acum și că nici pe viitor nu s'ar putea să lase generațiunile ce se chiamă terpetat la viața publică, fără a-le indica o direcțiune unică și o cale mai bună de-a-și trăi. Noi credem că partidul liberal reprezintă încă o necesitate serioasă pentru regimul nostru constituțional și că și anulă o grea răspundere acei care vor lăsa generațiunile următoare o succesiune disolvată și expusă a se dezechilibra și a fi răpită de cele mai ușure cetejuri politice.

Juvencus

Cum minte „Dreptatea“?

În primul articol al acestui număr am arătat cum și cine contribuie la Dobrogea să fie vădută dincolo de Dunăre, în Capitală mai ales, alt-tel de cum este în realitate.

Să ilustrăm acesta printr'un exemplu: „Dreptatea“ de la 26 Maiu, sub titlul *Iacși nelegiuirile din Dobrogea* scrie, negru pe alb, și fără nici o rusine: 1) Că subprefectul Florescu de la Babadag a fost numit de d-l Prefect Nenițescu. Or, atât din decretul de numire, cât și din auarul Ministerului de Interne se poate vedea că d-l Florescu a fost numit subprefect la Babadag la 9 Aprilie anul trecut, iar d-l Nenițescu a venit în capul județului Tulcea tocmai pe la Iunie. 2) Că consiliul comunal din Babadag a descompletat din cauza papistașilor... etc. (înjurături câte poștiți) pe când consiliul comunal a completat din momentul ce are majoritatea cerută de lege și în toate decisiunile valabile. Un singur consilier Ivanciu Minețel a fost dat afară din consiliu și de consiliu după ce a rămas

condamnat definitiv de curtea de apel din Galați pentru înșelăciune, și încă unul, toștul primar Moise Teodorescu, care a fost nevoit să 'și dea demisia nu din cauză că nu voia să se facă părtaş la nelegiuirea înscenată de d-l Nenițescu de a da câte un loc de casă și funcționarilor români din localitate, și ca dovadă e că în anul 1901 primarul Moise Teodorescu a cerut printr-o petiție să i se dea un loc de casă în vatra comunei Babadag — ci în alte împrejurări, pe care dacă vom fi nevoiți le vom da la lumină.

3) „Dreptatea” mai afirmă că d-l Subprefect Florescu a numit ca notar la Casimcea pe un unchiu al său. Și că acesta după ce a furat 200 franci de la comună a fugit și sub-prefectul nu l-a făcut nici o anchetă. Dar ce al zice „Dreptatea” când îi-am cere să dovedească dacă există vre-un grad de rudenie măcar până la a păi-spro-zecoa spîță între acel notar și sub-prefect?

Și ce al mai zice când te-am asigura că acel notar fusese recomandat între alții și de un bun prieten politic al d-lui Fleva?

În fine ce al mai zice când îi-am cere să dovedească dacă acel notar a furat măcar un ban din cassa comunei.

Și fiind-că „Dreptatea” încheie acel articol plin de uinciuși și de insulte de cel mai prost gen întrebând: „Ce zice prefectul Nenițescu?” întrebăm și noi: Ce zice d-l Fleva? Dixi

PRESA DIN CAPITALA

Schimbarea numelor satelor dobrogene.

De cât-va timp unele ziare au dezvoltat o serie de fapte privitoare la cestiunea bulgărească din Dobrogea, în cât pôte mulți cititori de gazete, vor fi ispitiți să credă că în adevăr există o cestiune bulgărească în Dobrogea noastră. Ziarul, care a arătat un deosebit interes să desvolte această cestiune în proporțiuni exagerate, este „Dreptatea”.

Dacă cea-ce s'a scris în ziare relativ la această cestiune era ceva strecurat întemplantor, am fi trecut cu vederea căci am fi putut-o dator necunoscerei situațiunii localității și cei mult am fi fost triști; dar campania unor ziare s'a dovedit că este organizată anume pentru a calomnia administrația românească din județul Tulcea și în acest caz mahnirea noastră trece peste puterea noastră de răbdare și nu mai găsim justificare nici în credința ce avem că cestiunea dobrogeană este multor omenii, politicii chiar, necunoscută.

Iată ce m'a determinat să scriu, nu însă cu intențiunea de a polemiza cu vre-un ziar și mai puțin cu „Dreptatea” ci numai pentru restabilirea adevărului și pentru cunoștința acelor buni români, cari lucrăză și cred în o îndreptare a stărei de lucruri din Dobrogea.

Cred ore acele ziare și în special „Dreptatea”, că sorta bulgarilor din Dobrogea este aceeași cu a românilor din Ungaria? Sunt ore cu adevărat convinse că este ceva asemănare între acțiunea românească a d-lui Nenițescu și acțiunea de maghiarizare a ungarilor, pentru-ca „Dreptatea” să pôte justifica acușățiunea ce aruncă asupra d-lui Nenițescu, ast-fel, concepută?:

„Aceași datorie patriotică, ce ne a făcut să protestăm energie contra hotărîrii ungarilor de a maghiariza numele comunelor din Ardeal, ne comandă astăzi să ne ridicăm cu totă puterea în potriua intențiunii ungarilor a prefectului Nenițescu”.

Și pentru-ce acesta? „Pentru că d-nu Nenițescu 'și-a pus în gând să românizeze unele comune bulgărești, mai ales din plasa Măcin, din care cauză dobrogenii, sunt într'o agitație, ale cărei grave consecințe, nu se pot prevedea”.

Presupunând de bună credință ziarul „Dreptatea”, nu putem crede de cât că cea-ce s'a scris în genul de mai sus, este efectul alucinațiunii unui bolnav, care nu vede de cât agitație, acolo unde domnesce cea mai desvârșită liniște; alt-fel nu am înțelege disprețul pentru cestiunea națională, al acelor cari au curajul cinic de a excita la revoltă o populație, care nu se gîndesc de cât la mijlocele cele mai practice a 'și agonisi un mai bun trai.

Dar să arătăm noi cum stă cestiunea cu schimbarea numelor unor comune din județul Tulcea — nu Dobrogea — prin nume românești și să vedem dacă se potrivesc cu cea-ce au făcut ungarilor în Ardeal?:

D-nu Nenițescu ca bun cunoscător al cestiunii dobrogene, observînd că numirile unor comune, date din timpul dominațiunii otomane, nu sunt justificate cu nimic, fiind unele puse la întemplantare, dictate de împrejurări locale, fără raport în cauză, iar altele fiind chiar fantastice, și a zis, cu drept cuvînt, că perpetuarea acelor numiri, nu mai este compatibilă, după 20 ani, cu schimbarea, ce a primit Dobrogea, după realipirea ei la țără-mună, în urma gloriosului război din 1877-78, — mai ales că aceste numiri turcesci — nu bulgărești — nu mai au nici un înțeles de a fi, întru cât nici nu mai sunt locuite de turci — și a socotit că este românește a propune schimbarea acelor numiri turcesci prin numiri românești, cari, de alt-fel, se impuneau ca o urmare firească a românizării provinciei dobrogene.

Consiliile comunale fiind ast-fel sesisate, în mod voluntar și cu unanimitatea voturilor, au admis schimbarea numirilor vechi, prin numiri noi românești, nu însă toate, cum s'a propus. Așa comuna Meidanchioi, căruia d-nu Nenițescu propusese să i-se zică „Bătătura”, consiliul comunal respectiv i-a dat numele „Traian” și au justificat foarte bine acest frumos nume, fiind-că prin acea comună, a trecut valul lui Traian, ale cărui urme se vîd și astăzi. Și d-nu Nenițescu, nu numai că nu s'a supărat de această, ci a primit cu bucurie româneștul nume dat de consiliul comunal. Și tot așa și cu alte comune.

După votul consiliului comunal, a venit votul consiliului județian, unde de asemenea cu unanimitatea voturilor, s'a admis numirile alese de consiliile comunale.

Unde este până aci asemănare cu cea-ce s'a făcut în Ardeal, pentru ca gazetele românești să acuze așa de grav administrația Tulcănă și să dea ast-fel un nenorocit exemplu, ungarilor, spre explicare, iar românilor din Ardeal o adîncă desiluzie?

Vedem de o parte voința liberă, unanimitate de voturi, nici un sgomot, justificare serioasă în schimbările propuse, voturile chiar ale bulgarilor din consiliu, date bucuros; pe când de cea laltă parte silnicie,

nici o justificare, căci se schimbă numele unor comune, locuite în trecut ca și acum, numai de români; în Ungaria se croiesc ad-hoc legi pentru schimbările făcute, pe când la noi se uzază de lege și se respectă formele legale în vîgere.

Totuși „Dreptatea” scrie: „Schimbarea numelor, se face în mod neregulat, căci d-nu Nenițescu a schimbat deja numele la 10 comune, numai printr'o simplă aprobare prefectorială, și nu respectă nici formele, peste cari maghiari nu au trecut”.

Curioasă idee trebuie să 'și facă „Dreptatea” despre prefectul de județ, dacă 'și inchipue, că sunt așa de necunoscători în ale legii, în cât să nu știe tocmai, legea comunală, ale cărei dispozițiuni, zilnic, le aplică.

După art. 9 și 12 din legea comunală din 7 Maiu 1887, aplicabilă comunelor rurale, nici o schimbare de numire a comunelor, nu se pôte face de cât printr'o lege. Nu ne vine a crede, că „Dreptatea” a vorbit sincer când a vorbit, ca mai sus.

Dar „Dreptatea” se face naivă și zice: „A schimbat numele comunelor numai prin o aprobare prefectorială, fără lege”. Aci cred că este rea credință, căci să considerăm fapt implinit, cea-ce este numai proiect și să vedem violare de legi, unde nu este și să comparăm cu maghiarizarea, activitatea românească a d-lui Nenițescu, nu poți fi taxat alt-fel? D-nu Nenițescu nu a violat nici o lege, nu a românizat încă nici un nume turcesc, al vre-unei comine. De-o-camdată a făcut numai o lucrare preparatorie, care pentru a deveni definitivă, este nevoie de o lege. Până acum nu a fost nevoie de lege, fiind-că nu s'a făcut în mod definitiv nici o schimbare de nume la nici o comună, și totă lumea continue a desemna comunele cu numirile vechi.

În urma celor desvăluite, nu-i așa că suntem siliți să credem pe „Dreptatea” de rea credință în cestiunile dobrogene? Căci, dacă ar fi fost alt-fel ar fi felicitat pe d-nu Nenițescu, pentru activitatea sa românească, cum au făcut alți, iar nu ar fi dus acea campanie monstruoasă, care trebuie să fi desgustat pe mulți.

Și acum scriind în genul Dreptății nu am putea zice și noi:

Sunt de plîns aceia, pe cari o nășătoasă poftă de a critica cu orice chip administrația tulcănă, nu le permite a vedea nenorocitul exemplu, ce dau străinilor interesați a ne lua Dobrogea?

Și numai pentru a produce figură literară demne de a figura în „Moș-Teacă” se trece peste cel mai elementar bun simț, în unele cestiuni așa de serioase?

Această atitudine trebuie să provoce desgust ori-cui 'și dă semă, de scopul ce urmăresc, cei ce scriu ast-fel, căci nu a fost plîngere ori cât de nedreptă, care să nu fie un pretext bine venit, sătărniciei celor cari ascund chipul respingător al poftei de câștig, sub masca înșelătoare a interesului ce poartă dobrogenilor.

LEGENDA COMUNEI ENISALA

Spun bătrînii, că în locul unde e astăzi satul Enisala, se află în vremuri bătrîne o singură casă, căpă unu turc bogat.

Pe atunci cetatea Heraclia avea la turnul de la pörta din față șase caturi.

În se-care șapte după al douilea cîntat al cocorilor se auzea un glas femesc cîntînd.

Se zice că Suliman, stăpînul căpălei, ar fi luat câte-va cărui de peatră din zidul cetății cu care a construit o cameră la casa lui, din acel moment glasul femeii care cînta, nu s'a mai auzit; iar Suliman a murit și întreaga lui avere s'a risipit. La căpă-va ani în urmă mai mulți români din Basarabia atrași de frumusețea locului, unde căpă lui Suliman, s'au stabilit acolo și au întemeiat satul Enisala, ce numără astăzi 120 familii.

Albumirescu

NOVELA

DIN COPILARIE

Cînd privesc jocul nevinovat al copiilor de-a baba-örba, de-a mișca-pașca, de-a înșelă-găde-luș și altele cu voie fără-voie — gîndul mă duce pe nesimțite în vremea copilăriei, cînd tot ce abura mi se părea că se mînăncă, în acele vremuri cînd numai grija școlii și imaginea bă-tăii la palmă, la scaun sau în altă parte mai interesantă fîcî mai înfrăștia sburdălnicioile de care era legată sîmțămînta. Îmi adus aminte ca acum de meetingurile ce țineam împrejurul căte unei băneli și de comploturile ce urtiam împreună cu toți camarazii miei de școlă. Fel de fel de planuri, cari de carimală îndrăznețe, se puneau în discuție, planuri, ce nu priveau de cât devastarea vre-unei grădini cu tructe, pă-călirea dascălului ca să nu ne asculte în ziua aceea, ori alte ghidușii copilărești. Un singur minut nu puteam sta în liniște. Chiar în timpul meetingului, cînd oratorul avea cuvîntul în cestiie de plan de bătao, de păcălirea sa de devastare, trebuia să facem câte-șeva. Intindeam mîna și clupeam de pör din partea cealaltă pe camaradul de lîngă mîna. El creșdînd că la apucat altul întorcea capul în partea din contro l venea durerea lovînd, drept răsbună-re, pe camaradul care nici gînd n'auvuse să-l atace. Dar n'apucă bine să întorcă capul și altul îl înșefca de dîneoco; și așa, cînd de icl, cînd de colo, se întorcea bietul ca o vîr-telnită. Și se încingea căte o părăsială și se stîrnea căte un ris, care mai tot-d'a-una puneau capăt congreselor noastre.

Pe! domnu, domnu... vine. Atunci cu toții ne aședam în băneli și pupeam ochii pe cărți luând aerul cotoiului călugărit de parcă am fi fost cuminți de cînd lumea și pămîntul. Dascălul intra cu aerul său grav, se da bună ziua, noi îl salutăm cu cel mai adînc respect aședîndu-ne la loc în băneli; iar el pîndîndu-și ochiiarii pe nas își căuta cheea în buzunar. Atunci începca a doua reprezentație. Nestor scotea o gumelatică de la ghețe, o lega în formă de cerc, sucia o țigără de hărtie, o punea îndoiță în cerc și ochiud pe dascăl și ne merea de multe ori chiar în virful nasului. Bietul dascăl, țipa și se vîlcărea de parcă îl apăucau alte alea; iar noi ne vîlcăream de ris. Reprezentația se termina cu cercetarea nelegiuțului, care a avut îndrăzneția, să lovască pe dascăl — și fiind-că nu-l putea descoperi, căci noi nu-l denunțam nici în raptul capului, toți primiam câte 25 ca la poliție. Acestea se petreceau în școlă — afară din școlă ingeniositatea și trîngă-riilor noastre nu mai avea capăt. Mi-a aduc aminte că ne duceam în postul mare, în toate seriile, la denii. Intram în biserică și stam ca sîntii până ce apău popa cu evanghelia. Atunci ne furțeam printre eucoane, fugununchiam și noi pe lîngă dănele și petreceam ținte mici în scîndurile pardoselei prin rochiile eucoanelor. Să fi vîdut părături de rochiile înșefite de blestemele lor, cînd se aclează de jos, te strîmbal de ris; să fi vîdut neaz pe dascălul Ștefăna-che, care ne gonca cu mucurile bisericii în urma tumultului provocat de pînțuirea rochiilor ăceale: „Domnu ce-i asta.”

Bietul, dascălul Ștefăna-che, cîntăndu-a ta-ghitit de la noi în țară Dăduț toată păstălea. A pățit-o odată, din pricina gînei ce ne făcea cu mucurile de-o fi spus-o și mortilor l-a pus Searlat o piedică „pörcărească” cum îi zicea el, de l-a sușat capul de un buston de trapele bisericii.

Coloșter

Invetămintul Rural

Ca ziar al intereselor dobrogeilor a-
vem dreptul și datoriam să ne ocupăm pe
lângă cele lalte costuini, ce privesc po-
pulațiunea din dreapta Dunării, și de școlă,
și mai cu seamă de școala rurală, pe care
noi o punem în prima linie.

Fie-care și aduce credem aminte, ce
era școala rurală, nu mai departe, de cât
acum 30 de ani. O simplă dispozițiune a
legii de Instrucțiune, scrisă cu slove ne-
gre pe hârtie albă și nimic mai mult.
Școala în adevăratul sens al cuvântului n'a-
vea nici o ființă. Ca învățători se utiliza-
u țicovnicii de pe la biserică; aceștia erau
concentrați două luni pe an, în fie-care
vacanță, la o școlă primară, din orașul de
reședință al județului, și acolo primeau cu-
noștințe didactice și pedagogice; iar des-
pre localități de școlă și despre invetămint
nici nu mai vorbim, acestea ar fi fost un
lux pentru o școlă rurală în acele timpuri.

Să și închipuie ori-cine dar, ce instruc-
țiune și mai cu seamă ce educațiune au
putut da bătrânii țicovnici, tinerilor ge-
nerațiunii când ei însuși nu sciau de cât
buchi-az-ba; și să nu se mai mire nimeni
de slabele rezultate ce s'au putut obține a-
tunci în școala rurală, nici de lipsa de au-
toritate ce o aveau învățătorii sătosești. Chiar
școlile Normale de învățători înființate mai
târziu, fie din cauza imperfecțiunii corpu-
lui profesoral ce s'a putut îngheta la început
ori a greutății în recrutarea contingentelor
de normalişti, slab pregătiți spre a urma
cursul secundar, n'au putut da afară de rare
excepțiuni, de cât învățătorii nu îndestul de
bine pregătiți, pentru greaua sarcină ce le
rezervă cariera apostolatului. Această stare
de lucruri n'a putut dăinui mult-fără să nu
aducă înseminate prejudeții, în cultura tiner-
ei noastre națiuni; omenii noștri de Stat
observând real la timp, pe de o parte au
luat serioase măsuri ca în corpul didactic să
nu se mai introducă de cât elemente sănă-
toase — înănturând tot ce e rău pe calea
examenului de definitivat, — iar pe de altă
parte, au dat școlilor normale o organiza-
țiune atât de temeinică, în cât absolvenții
normalişti ce li avem de cât-va timp, sunt
bănele corpului didactic rural.

Să nu fim bănuși de a aduce vr'o invi-
nuire vechilor normalişti, astăzi învățători
în comunele rurale, căci noi am spus mai
sus că examenul de definitivat, n'au lă-
sat, să se introducă în corpul didactic
rural de cât elemente sănătoase. Dacă s'au
strecurat ici colea câte-va tonuri false, să
sperăm, că timpul va curăți ogorul didac-
tic și de aceste câte-va burueni rele.

Aceasta fiind situațiunea învățătorilor din
întreaga țară, să revenim acum la aceea-ce
ne interesează mai mult pe noi, să cerce-
tăm cum stau lucrurile în Dobrogea.

Când Statul nostru a luat în posesiune
această provincie, invetămintul și mai cu
seamă invetămintul în românește se redu-
cea la micile școli ce funcționau pe lângă
unele biserică, cu menirea de a crea preoți
și cântăreși. A trebuit dar totul înființat
din nou; a trebuit bărbați hotărâți și în-
cercați la lucru, ca să ne doteze cu tot ce
avem astăzi. Să vede că guvernul a avut
mână fericită în alegerea lor, căci fiind
socoala de micul salar cu care erau retribu-
iți pe vremea și puțina autoritate cu
care li împunuse legea de la 1864, stăi
înmormurit în fața colosalei lor opere. La-
calușele de școli puse în construcțiune mai
în fie-care comună erau întocmite după ul-
tima cerință a pedagogiei; iar în ce privește
personalul didactic, învățătorii cei mai buni
au fost aduși aici. Și ca să le pe un absolvent
de Școala Normală tiner, să-l smulgi din sinul
familiei și să-l trimiți într-un sat unde nu

cunoșce pe nimeni, unde toți li sunt străini
și de limbă și de obiceiuri și de senti-
mente, și apoi să-i faci să luereze cu rivă
în interesul țării și a nemului său, fără
să-i oferi altă situație materială de cât spor-
ul de 10 la sută asupra salarului, noi cre-
dem, că acesta constituie ultima expresie
a fineței și a devotamentului cu care cine-va
scie, să îndeplinească o înaltă misiune în îm-
prejurări grele. Dat fiind dar, că în Do-
brogea avem un corp didactic rural supe-
rior celui din țară, suntem întru a atribui
acest merit exclusiv, numai acelor ce au
fost însărcinați cu organizațiunea invetăm-
intului de aci. Vom vorbi într-un viitor ar-
ticol și de acești apostoli ai românismului.

Coloanele ziarului nostru nepermiteân-
du-ne a da acestui articol întinderea ce i
se cuvine, ne oprim de o cam dată aci și
făgăduim cititorilor noștri, că vom conti-
nua în numărul viitor.

ECOURI

DIN ȚARA

La 11 Iunie viitor se împlinesc 50 de ani
de la revoluția din 1848. Primăria Capitalei a
luat inițiativa construirii unui comitet, compus
din persoanele cele mai marcante ale partidelor
noastre politice, spre a se organiza o serbară
monarhă în amintirea mișcării de la 1848.

Un caz curios de hermofroditism s'a de-
scoperit în București. Maria Fucur, în etate de
24 ani, nu se scia căru sex aparține, căci dacă
era îmbrăcată femeiește și purta părul lung,
n'avea însă mâinile, iar structura corpului era
ca la bărbați. Demunțată, Maria Fucur a fost
dusă în secția chirurgicală a d-lui Dr. Toma
Ionescu, care a constatat organele genitale li
sunt perfect diferențiate. Zilele acestea va fi
supusă unei interesante operațiuni, când se
speră, să facă din ea un bărbat.

Cereri de examinare, a școlărilor pregătiți
în particular, se fac la Revisoratul școlărilor în
termenul de 1-5 Iunie.

Epoca examenului la școlile private, cari au
dobândit delegați, va fi între 15-20 Iunie.

D-l S. Haret, ministrul Instrucțiunii Publice,
însoțit de D-l Băicoianu, arhitectul ministere-
rului, a inspectat câte-va școli din Galați și
a ales locul, unde urmează a se construi noul
local al școlii Normale „Costachi Negri”.

Răsboiul Spano-American

(în cursul săptămânii)

Răsboiul Spano American a ajuns
o adevărată halimă. În tot cursul sep-
tămânii trecute, telegramele cele
mai contradictorii ne-au sosit de la
teatrul răsboiului. În unele se vor-
besce că americanii, printr'un plan
ingenios al admiralului Sampson, ar fi
scufundat încrușătorul „Merrimac”
al escadrei americane la intrarea
băii Santiago-de-Cuba, și ast fel
ar fi condamnat la neactivitate flota
spaniolă, ce se găsește acolo. — După
alte telegrame, se crede, că admira-
lul Cervera, observând la timp planul
americanilor, ar fi scufundat însuși
pe „Merrimac” prin salve puternice
de tun, înainte de a se fi putut a
propia de baie.

Ceea-ce să scie mai sigur din
acest răsboi este revolta popula-
țiunii din Filipine condusă cu multă
inteligentă de Aguinaldo. Se crede
că guvernatorul Spaniol din insulă,
văgându-se atacat de insurgenți și
blocat pe apă de flota americană,
s'ar fi retras în cel mai întărit fort al
Manilei.

INFORMAȚIUNI

PREA BINE

Citim în *Liberalul*:

Ministerul Instrucțiunii publice, confor-
mându-se art. 56 din regulamentul din
1896 asupra școlilor private, care nu ad-
mite în aceste școli de cât cărțile apro-
bate de minister a decis că, cu începere
de la 1 Septembrie viitor toate școlile pri-
vate din țară cari au elevi români vor
întrebuința cărți de lectură românești.

Cărțile de citire germane nu vor fi to-
lerate de cât dacă vor fi completate
printr'un supliment în limba germană re-
lativ la regatul și poporul român și care
va fi supus prealabil aprobării ministerului.

O listă va fi publicată în Monitorul
Oficial de cărțile germane privitoare la
religii, gramatică, științele fizice și natu-
rale, aritmetică, geometrie, și conversație,
cari sunt autorizate de minister pentru
școlile private, precum și o alta de căr-
țile în limbile germană, israelită și bul-
gară, a căror întrebuintare este cu des-
vărgșire oprită în toate școlile din regat.

Contravențiunile la această decisiune vor
fi pedepsite prin închiderea imediată a
școlii și retragerea dreptului de a profesa
directorului școlii sau profesorului care
va fi întrebuintat cărțile interzise.

D-nu I. Nenișescu și d-nu Luca
Ionescu, prefectii celor două județe
din Dobrogea, au fost săptămână
trecută la București, pentru afa-
cerii de serviciu. D-nu Nenișescu a
avut între altele a se interesa de
realizarea împrumutului ce orașul
Tulcea a contractat la Cassa de
depuneri pentru executarea mai
multor lucrări de edilitate și în-
frumusețarea orașului.

Duminecă trecută, 24 Mai, d-nu
Luca Ionescu prefectul județului
Constanța, însoțit de d-nu Preșe-
dinte al tribunalului, de d-nu Me-
dic primar și de d-nu Inginer-șef
al județului Constanța, au luat parte
la balul cu tombolă ce s'a dat la
Hârșova, pentru sporirea fondului
necesar construirii unei biserică în
acel oraș. Balul a reușit pedepplin,
producând un venit net de 5000 lei.
Au luat parte mai multe persoane
din Constanța și din împrejurimi.

În curând vom face o dare de
seamnă amănunțită a aceluși bal.

Între comunele Baschioi și Ciucurova
din plasa Babadag, a cădut
în ziua de 26 Mai, pe o lățime
de 4-500 metri grindină în mă-
rimea unei alună. Cu toate că so-
arele apăruse, s'a constatat însă că
grosimea stratului cădut era de 5
centimetri.

Viile ce au cădut sub această zonă
au fost cu desăvârșire distruse. Po-
rumbul a fost tăiat cu desăvârșire,
dar fiind prea mic să speră că se
va regenera. Grânele au suferit
marf stricăciuni.

O nouă legătură între județele
Tulcea și Constanța se va stabili
în curând prin șoseaua Topolog-
Ciucurova-Tulcea.

Județul Constanța a și sosit deja
cu lucrările până la hotar.

Județul Tulcea mai are de exe-
cutat porțiunea dintre Baschioi și
Ciucurova.

Capul poliției din Babadag, State
Gheorghiu, a fost permutat la Isaac-
cea în interes de serviciu, în locul
d-lui D. Constantinescu, demisionat.

Aflăm cu plăcere că un însem-
nat număr de familii din orașele
Tulcea și Sulina se vor stabili de
vară în Babadag. Vre-o câte-va
din aceste familii au și închiriat
deja case. Băile de la ghiol s'au
mutat și reconstruit în vederea con-
struirii șoselei celei noi care se
va termina în săptămâna acesta.
Primăria a luat toate măsurile ca
visitatorii să nu sufere nici cel mai
mic neajuns.

D-nu general Jacques Lahovari,
comandantul Diviziiei active din
Dobrogea, va inspecta săptămâna
această toate garnisioanele ce au mai
rămas neinspectate din Dobrogea.

Suntem informați că un sârb,
funcționar al Administrației finan-
ciare din Tulcea, își cam viră na-
sul unde nu i fierbe oia. Se vede
că sârbului îi place să fie scâr-
mănat.

PROGRAMA

De zilele și orele în cari se vor ține exa-
menele generale de finele anului școlar 1897/98
la Seminarul Musulman din Babadag, județul
Tulcea.

IUNIE			
Sâmbătă	6 clasa I	I	Din Bina
Duminică	7	I	Iize, Măscut
Luni	8	II anul I	Isachar
Mercuri	10	II	II Cheașo
Joi	11	II	II Halebi
Sâmbătă	13 clasele I și II	I și II	Limba Română
Duminică	14 clasa II anul III	III	Din Geamii
Luni	15	II	I Avamii, Morele
Mercuri	17	III și IV	Limba Română
Joi	18	II anul I	Tiofe
Vineri	19	Dexteritățile.	
Sâmbătă	20 clasa III anul III	III	Miultea
Duminică	21	III	III Farăiz

Examenul se vor ține în zilele sus men-
ționate, în orele de la 8-12 ante-meridiane.

Bivol turbat. — Duminică 24 Mai,
un bivol ce fusese adus de judele
ocolului Babadag, în piață pentru
vinzare, avere a unor minorii din
comuna Potur, intimidat se vede
de atâta lume și probabil speriat
de toba ce se bătea la licitație, a
rupt frânghia cu care era legat și
luând-o infuriat prin mulțime a is-
bit cu cornele pe o țigancă. Nen-
rocita a fost transportată cu capul
spart la spitalul județian într-o
stare disperată. Pe un gardist care
plecase în urmărire infurietă bes-
tial, de asemenea l-a lovit cu cor-
nele peste mână, fracturându-i mâna
stângă; a fost dus și acesta la spi-
tal. Lumea fugea îngrozită în toate
părțile și în câte-va minute totă
piața era goală. Furiosul animal s'a
repedit apoi spre niște vii din a-
propiere stricând gardurile și mai
multe rinduri de viță. Creștându-se
de toți că acest bivol era turbat,
a fost împușcat de soldații din
comp. 12 infanterie a Reg. 26 Ro-
vine ce ține garnisonă în Babadag.

Dr. A. Marculescu

— BABAGAG —

Consultațiunii de la orele 9-12
a. m. și de la 2-6 p. m.

A se citi în pagina 4 urmarea Foileto-
nului „Schită Istorică Românilor-Macedo-
neni”.

SCHIȚA ISTORICĂ ROMANILOR - MACEDONENI

Atât bărbații cât și femeile farsaloșilor poetizează ori-ce eveniment. Tote cântecele lor sunt eroice. De și nu cunoșc muzica, cântă în cor pe voci, și este ceva feerie să auzi pe femeile farsaloșe cântând. Nunta la ei nu se face dacă n'ar arboră deasupra casei mirelui un steg roș, sau un caer de lână roșie impuns pe forță. Sunt multe de spus asupra acestora însă pentru moment ar trebui să trecem la o a 3-a cucerire romană, care ne va da deslușiri mai sigure de existența romanilor din Macedonia în genere.

Deci trecem la rebelele Daco-Romane. Traian după ce bate pe Daci și preface Dacia în provincie romană, vede că e depopulată, aduce coloni număröse din toate părțile imperiului împopulând-o. Provincia odată împopulată mergea spre înflorire cu pași gigantic. În acest timp care nu a durat de cât până la venirea împăratului Aurelian, coloniștii și-au format un dialect deosebit de cel roman din Italia. Dacă unii sunt de părere a zice că limba ro-

mână este fiica limbii latine noi nu admitem acesta și susținem că este soră mai mică a celei latine, după cum vom dovedi mai la vale.

De la Traian și până la Aurelian coloniștii romani din Dacia au trăit ore-cum liniștiți, de ore-ce în acest timp invasiunile barbare erau mai puțin numeroase. Cu Aurelian însă începe acel potop de invazie barbară, în cât Aurelian a fost pus în imposibilitate de a apăra această provincie depărtată și spre a concentra puterea armatei, ordonă ca legiunile romane să părăsescă Dacia și dacă ar fi posibil și locuitorii să facă același. În urma acestui ordin împărătesc armata se pune în mișcare, și în scurt timp părăsesc provincia trecând în Moesia peste Podul lui Traian. Aici vine întrebarea părăsirii provinciei împreună cu armata și locuitorii așezați de aproape 2 secole? N'a secundat nici o parte din locuitorii pe legionari? Ori cu toții au părăsit Dacia? Tote par posibil, însă vom vedea într-un cât pot fi și probabile. Spre acest scop să analizăm cele 3 întrebări de mai sus.

1). Legiunile din ordin împărătesc pute de și cu părere de rău au fost nevoite a părăsi provincia, poporul însă stabilit, născut și crescut pe acest pământ, cred că nu a vrut

să scie de ordinul împăratului și ast-fel, deși părăsit de puterea armatei s'a hotărât a rămânea pe acest pământ apărându-se singur la nevoie; căci n'avea nici o rațiune logică să asculte de sus menționatul ordin și să-și părăsescă ogorul, casa și cele l'alte cărți nu se căscigă așa ușor și mai cu seamă că plecând din Dacia nu ea cuceritori ei ca nomazi, și ast-fel nu putea să se impue locuitorilor din nouă țară unde s'ar fi mutat să le cedeze locuințele lor. Deci poporul de jos își-a făcut, toate aceste calcule de economie și ast-fel s'a hotărât a rămânea în țara lui era veche Dacia, apărându-se la nevoie singur, fără ajutorul armatei. Acum să vedem și ce bogății au gândit tot așa ea și poporul de jos. Lucru natural că n'a făcut calcule de economie, ei de conservare, și atare această clasă au urmat legiunile în Moesia, ducând comorile cu ei în noua patrie a lui Aurelian. În Moesia după cum se vede, a trecut casta militară cu familiile, capitaliștii, funcționarii și comercianții; iar în Dacia n'a rămas de cât clasa muncitoare și proprietarii, cari nu se puteau despărți de aceste averi mobile. În timpul despărțirii coloniștilor din Dacia, limba, cultul și moravurile semnificaseră căci alt-fel nu se pote explica, dacă am admite contra-

riul, asemănarea limbii fără nici o particularitate din grupul coloniștilor lui Traian, și din cel a lui Aurelian.

Ni se va obiecta că Românii din Macedonia în vorbire nu pot fi înțeleși cu cei din România liberă. Aci mulți se înșală, și ca să nu cadă în asemenea erori ar trebui ca acela care ar voi să discute asupra acestor dialecte, mai întâi să le studieze și apoi să se pronunțe.

Ca să dovedim că nu există mare diferență în aceste două dialecte vom anexa la finele acestei lucrări un vocabular Macedo-Roman și dacă din dialectul Transdanubian vom exclude cuvintele slavone, iar din dialectul Macedonian, pe cele grecesci, găsim în restul cuvintelor una și aceeași formă, pronunțare și înțeles. Acesta ne dovedescă că Românii Macedonienii când sa despărțit de Românii din Dacia limba lor era unificată. Latinitatea în dialectul Macedonian este mai mare ca în cel Transdanubian. Cuvinte slavone la Românii din Macedonia nu se găsesc, prin acesta se constată că ei sunt coloni de a lui Aurelian, căci până atunci nu venise în atingere cu slavii nici în Dacia, nici în Moesia.

(Va urma)

Papier HIGH-LIFE
Fumez le
PANAMA DOUCEUR
FINESSE &
SOLIDITE
Ou ne fumez pas.
Depôt G-1: Creangă & Comp. — București, Str. Șepcari.

Hârtia „Panama” — un produs cu totul special al fabricelor Abadie din Franța, — este fabricată din olandă amestecată cu orez, din care s'au extras cu deservire bambacul, ținându-se chimicește seamă de cantitatea de grăsimine și de aromă a tutunurilor românești, scrupulos analizate în laboratoarele d-lui Pasteur savantul bacteriolog din Franța. Deci, 1) Au încrește țigara; 2) Nu stingă țigara de fel; 3) Nu ăstie găitul. Garanții complete și legale în contra falsificării.

**NOUA LIBRARIE ȘI PAPETARIE „ROMANA”
— BABADAG —
VICTOR WELTER**

Am onore a aduce la cunoștința Onor. Public și în special d-lor: Învățători, Primari și Notari din prin comunele rurale, că cu începere de la 1 Iunie 1898, **am deschis și asortat, noui meu magazin cu tot felul de material necesar cancelariilor ori cărei autorități.**

Asemenea am adus un mare asortiment de cărți școlare, literare și științifice, precum și un stoc considerabil de rechizițe școlare, toate în vederea premiilor de ast-timp pentru elevi, prețuri foarte avantajoase.

**Primul Magazin și Atelier de Pălării
— GALANTERIE —
STEFAN IONESCU
TULCEA. — Strada Elisabeta Doina. — TULCEA**

Am onore a înconștința pe Onor. Clienții că, pentru sezonul de vară, am asortat magazinul în cantități mari, cu tot felul de pălării pentru bărbați și copii, precum și tot felul de articole de galanterie, cravate, batiste, mănuși, ciorapi, gulere, parfumări, etc., etc., PREȚURI REDUSE, serviciul prompt. Se primesc și comenzi pentru confecționarea de pălării după dorință.

Cu stimă
Stefan Ionescu.

Am onore de a aduce la cunoștința Onor. Public cu începere de la 1 Mai 1898

s'a restaurat și mobilat din nou
**HOTEL NAȚIONAL
— BABADAG —**
precum:
Restaurant, Berărie și Cafenea

unde domnișii vizitatori vor găsi o BUCATARIE alăcă, mâncări române-orientale, GRADINA în curte, în toate serile o orcheștră națională va distra pe Onor. vizitatori. Serviciul prompt și prețurile moderate.

Cu deosebită stimă
Antreprenor, N. Bănicescu

**JULIUS GRAD
BABADAG**

Am onore a înconștința pe onor. public că am asortat Magazinul, în cantități mari, cu tot felul de **Băuturi, Coloniale și delicatose** Proșpete și de prima calitate.

Asemenea cu tot felul de anelte și obiecte pentru construcționul de case, etc., brăsoce, bălănașe, săvore, averse, rânzole, etc., etc.

Pe lângă articolele de Coloniale și ferărie, mai poned și un bogat asortiment de obiecte de menaj, sticlărie, porcelanuri, scaune etc.

Log a mă onora cu vizitele și comenzi d-vostre, asigurându-vă că veți fi pe deplin mulțumiți, atât în cât privește prețurile moderate, precum și serviciul prompt.

S'AU DESCHIS

BAILE DE MARE

din CONSTANȚA, atât cele din Oraș cât și cele de la Vil.